

N:o 8.

Ank. till Riksd. Kansli den 21 April 1884, kl. 2 e. m.

Första Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 4, angående silfverskiljemyntets legering med mera.

Uti en inom Första Kammaran af Herr *Wallenberg* väckt motion, N:o 51, som blifvit till Kammarens Första Tillfälliga Utskott öfverlemnad, har motionären velat fästa Riksdagens uppmärksamhet derpå att, enligt lagen om rikets mynt den 30 Maj 1873, silfverskiljemyntet blifvit till sin silfverhalt sålunda bestämdt, att tvåkrono- och enkrono-stycken skola hålla 80 procent, femtioöre- och tjugofemörestycken 60 procent samt tioörestycken 40 procent finsilfver, men att dessa bestämmelser vidtagits, då silfverpriset å världsmarknaden var 60 d. pr oz standard silfver, hvaremot priset sedermera så betydligt nedgått, att 1883 års medelpris icke kan sättas högre än $50\frac{1}{2}$ d. för samma vigt standard silfver. Skilnaden mellan *pregelvärdet* och *metallvärdet* var, då lagen utfärdades, omkring 10 procent, men har nu, till följd af silfverprisets fall, uppgått till tjuugo procent, med utsigt att gå ännu högre, enär silfret antagligen ytterligare faller i pris. Om silfverskiljemyntets *undervärde* eller skilnaden mellan metallvärdet och *pregelvärdet* skulle blifva allt för stort, uppmuntrar detta till förfalskning eller oloflig tillverkning. Särskildt fästes uppmärksamheten vid, att myntstycken af lägre silfverhalt snart förlora sin vackra silfverfärg och erhålla en ökad benägenhet att förorenas. Från andra länder, såsom Tyskland, Frankrike, Italien, England, Spanien, Belgien, Förenta Staterna, Nederländerna, Ryssland och Finland, uppgifves, att dessa länder begagna en silfverhalt mellan 868 tusendelar och 945 tusendelar. Med afseende på myntstyckenas storlek framhålles den rättmätiga klagan från allmänheten, angående svårigheten att skilja mellan tioörestycken och tjugofemöre-

Bih. till Riksd. Prot. 1884. 8 Saml. 2 Afd. 1 Band. 8 Häft.

stycken. Detta torde kunna afhjelpas, om diametern å tjugofemörestycken ökades från 17 till $18\frac{1}{2}$ m. m. Förslagsvis framställer motionären, att tvåkrono- och enkronostyckena borde erhålla en silfverhalt af 90 procent, femtioören och tjugofemören 70 procent samt tioören 60 procent.

Beträffande silfverskiljemyntens och bronsmyntens gångbarhet såsom lagligt betalningsmedel, efter pregelvärde hvarå de lyda, utan hänsyn till i hvilketdera riket de äro preglade, så grundar sig detta på 1873 års myntkonvention mellan Sverige, Norge och Danmark uti Art. 8 och 9. Dessa bestämmelser anser motionären böra upphävas, enär sträfvandet efter internationella myntsystem, gemensamma för flera nationer, hufvudsakligen gagnar derigenom, att uti flera länder begagnas samma *hufvudmynt* och samma *räkneenhet*. Då motionären velat fästa uppmärksamheten på de förändrade förhållanden, som uppkommit sedan lagen om rikets mynt och derpå grundade myntkonvention beslöts, så anser han tiden nu vara inne att taga under ompröfning, huruvida någon förändring i bestämmelsen om skiljemyntets legering och skiljemyntets gångbarhet utöfver det lands område, der myntet blifvit pregladt, nu torde vara af nöden, och hemställer han att Riksdagen derom må till Konungen aflåta underdånig skrifvelse.

Utskottet har inhemtat, att 1873 års medelsilfverpris i London var 155 kronor 82 öre per kilogram fint silfver. Det var således under intrycket häraf eller af föregående års ännu något litet högre silfverpris, som beslutet fattades om den silfverhalt, som borde iakttagas i vårt nya myntsystem, der silfvermynt upphörde att vara hufvudmynt, och följaktligen kunde och borde sättas till ett väsentligen högre pregelvärde än metallvärdet. Ehuru 1874 års medelsilfverpris i London var 153 kronor 35 öre, befinnes Kongl. Myntverkets inköpspris upptaget till 155 kronor 16 öre, hvilket erlades till Riksbanken och således ansågs innefatta de omkostnader, som alltid utgöra en skilnad emellan silfverpriset i London och i Stockholm. Efter denna beräkning utgjorde i medeltal silfverskiljemyntets *undervärde* cirka 7 procent. Genom den år efter år nästan oafbrutet fortgående värdeförminskningen af silfver hade det kommit derhän, att 1883 års medelsilfverpris i London var 133.05 och det pris, som Myntverket här erlade, 134 kronor 42 öre per kilogram fint silfver, hvilket ställer i medeltal silfverskiljemyntet till ett *undervärde* af $19\frac{1}{2}$ procent. Detta torde icke böra lemnas obeaktadt, fast hellre som ännu icke kan förutses, när stadga i silfverpriset inträffar. För öfrigt är det en väl befogad anmärkning, att silfverskiljemynt med allt för betydande tillsats af koppar snart

blir fult och vid begagnandet på ett obehagligt sätt förorenadt. Önskvärdheten att komma till en högre silfverhalt har ett efterföljansvärdt föredöme uti hos andra nationer gällande lagstiftning, hvilken motionären riktigt angifvit. Det särskilda förhållandet, som gör de nuvarande tioörestyckena snarare till kopparmynt än till silfvermynt, torde ock tarfva rättelse. Skulle det låta sig göra att förhöja diametern på tjugofemörestyckena för att lättare vid första påseendet skilja dem från tioörestyckena, blefve det nog för allmänheten en välkommen förbättring.

Beträffande den af motionären föreslagna hemställan, att den förändring nu skulle vidtagas i myntkonventionen, att hvarje lands skiljemynt endast hade laglig betalningskraft inom det land, hvars pregel det bär, så anser Utskottet denna fråga desto hellre böra tagas under ompröfning, som ingen bestämmelse finnes i myntkonventionen i syfte att på något sätt begränsa hvardera landets pregling af silfverskiljemynt i förhållande till eget lands folkmängd.

Bilagda tabell utvisar hela omfattningen uti alla tre länderna af all den utmyntning, som egt rum enligt 1873 års myntordning, och ehuru frågan om guldmynt icke nu är på minsta sätt vidrörd i motionen, har Utskottet trots det icke sakna intresse för Riksdagen att äfven erhålla uppgift om guldmyntningen för att jemföra i hvilket förhållande denna står till silfverskiljemyntningen inom hvardera af de tre länderna. Inom främmande länder, som ännu hafva myntkonventioner utsträckta ända till skiljemynten, synes man nu mera vara allvarligt betänkt på att begränsa dylika aftal, hvad myntens gångbarhet beträffar, till sjelfva hufvudmynten. Uti Sverige torde en likartad åtgärd desto mindre kunna vålla någon olägenhet, som den lifligaste samfärdseln mellan gränsorterna inom de tre rikena långt förr, än någon myntkonvention fans till, upptog till gemensamt bruk dåtidens silfvermynt utan afseende på preglingsorten.

På grund af hvad nu blifvit anfördt får Utskottet tillstyrka,

det Riksdagen behagade besluta att i skrifvelse till Konungen hemställa, det Han täcktes taga under ompröfning, huruvida, med anledning af det starka priset på silfver sedan år 1873, det må befinnas lämpligt vidtaga förändring i bestämmelserna om silfverskiljemyntets legering, samt huruvida det må anses lämpligt att söka åstadkomma sådan ändring i mynt-

konventionen, att af der omförmälda myntsorter endast guldmynten å kronor må gälla såsom lagligt betalningsmedel utan afseende på preglingsorten.

Stockholm den 21 April 1884.

På Utskottets vägnar:

W. Stråle.

U p p g i f t

å det enligt myntkonventionen tillverkade belopp af guld-, silfver- och bronsmynt för Sverige, Norge och Danmark intill den 31 December 1883.

	I Sverige: Kronor	I Norge: Kronor	I Danmark: Kronor
<i>Guld</i> 20 kronor	32,691,100	13,405,540	30,086,120
10 »	8,615,510	441,130	4,668,520
5 »	615,005	—	—
Summa	41,921,615	13,846,670	34,754,640
<i>Silfver</i> 2 kronor	1,718,658	600,000	9,753,950
1 »	7,674,532	2,000,000	5,323,527
50 ören	1,800,870	860,000	—
25 »	2,695,229	800,000	2,034,625
10 »	923,634	980,000	1,141,807
Summa	14,812,923	5,240,000	18,253,909
<i>Brons</i> 5 ören	318,403	125,000	168,332
2 »	278,020	75,000	314,934
1 »	207,481	120,000	159,213
Summa	803,904	320,000	642,479

N:o 8.

Ank. till Riksd. Kansli den 21 April 1884, kl. 2 e. m.

Första Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 4, angående silfverskiljemyntets legering med mera.

Uti en inom Första Kammarerna af Herr *Wallenberg* väckt motion, N:o 51, som blifvit till Kammarens Första Tillfälliga Utskott öfverlemnad, har motionären velat fästa Riksdagens uppmärksamhet derpå att, enligt lagen om rikets mynt den 30 Maj 1873, silfverskiljemyntet blifvit till sin silfverhalt sålunda bestämdt, att tvåkrono- och enkrono-stycken skola hålla 80 procent, femtioöre- och tjugofemörestycken 60 procent samt tioörestycken 40 procent finsilfver, men att dessa bestämmelser vidtagits, då silfverpriset å verdensmarknaden var 60 d. pr oz standard silfver, hvaremot priset sedermera så betydligt nedgått, att 1883 års medelpris icke kan sättas högre än 50 $\frac{1}{2}$ d. för samma vikt standard silfver. Skilnaden mellan *pregelvärdet* och *metallvärdet* var, då lagen utfärdades, omkring 10 procent, men har nu, till följd af silfverprisets fall, uppgått till tjugoprocent, med utsigt att gå ännu högre, enär silfret antagligen ytterligare faller i pris. Om silfverskiljemyntets *undervärde* eller skilnaden mellan metallvärdet och pregelvärdet skulle blifva allt för stort, uppmuntrar detta till förfalskning eller oloflig tillverkning. Särskildt fästes uppmärksamheten vid, att myntstycken af lägre silfverhalt snart förlora sin vackra silfverfärg och erhålla en ökad benägenhet att förorenas. Från andra länder, såsom Tyskland, Frankrike, Italien, England, Spanien, Belgien, Förenta Staterna, Nederländerna, Ryssland och Finland, uppgifves, att dessa länder begagna en silfverhalt mellan 868 tusendelar och 945 tusendelar. Med afseende på myntstyckenas storlek framhålles den rättmätiga klagan från allmänheten, angående svårigheten att skilja mellan tioörestycken och tjugofemöre-

Bih. till Riksd. Prot. 1884. 8 Saml. 2 Afd. 1 Band. 8 Häft.

stycken. Detta torde kunna afhjelpas, om diametern å tjugofemörestycken ökades från 17 till $18\frac{1}{2}$ m. m. Förslagsvis framställer motionären, att tvåkrono- och enkronostyckena borde erhålla en silfverhalt af 90 procent, femtioören och tjugofemören 70 procent samt tioören 60 procent.

Beträffande silfverskiljemyntens och bronsmyntens gångbarhet såsom lagligt betalningsmedel, efter pregelvärde hvarå de lyda, utan hänsyn till i hvilketdera riket de äro preglade, så grundar sig detta på 1873 års myntkonvention mellan Sverige, Norge och Danmark uti Art. 8 och 9. Dessa bestämmelser anser motionären böra upphävas, enär sträfvandet efter internationella myntsystem, gemensamma för flera nationer, hufvudsakligen gagnar derigenom, att uti flera länder begagnas samma *hufvudmynt* och samma *räkneenhet*. Då motionären velat fästa uppmärksamheten på de förändrade förhållanden, som uppkommit sedan lagen om rikets mynt och derpå grundade myntkonvention beslöts, så anser han tiden nu vara inne att taga under ompröfning, huruvida någon förändring i bestämmelsen om skiljemyntets legering och skiljemyntets gångbarhet utöfver det lands område, der myntet blifvit pregladt, nu torde vara af nöden, och hemställer han att Riksdagen derom må till Konungen aflåta underdånig skrifvelse.

Utskottet har inhemtat, att 1873 års medelsilfverpris i London var 155 kronor 82 öre per kilogram fint silfver. Det var således under intrycket häraf eller af föregående års ännu något litet högre silfverpris, som beslutet fattades om den silfverhalt, som borde iakttagas i vårt nya myntsystem, der silfvermynt upphörde att vara hufvudmynt, och följaktligen kunde och borde sättas till ett väsentligen högre pregelvärde än metallvärdet. Ehuru 1874 års medelsilfverpris i London var 153 kronor 35 öre, befinnes Kongl. Myntverkets inköpspris upptaget till 155 kronor 16 öre, hvilket erlades till Riksbanken och således ansågs innefatta de omkostnader, som alltid utgöra en skilnad emellan silfverpriset i London och i Stockholm. Efter denna beräkning utgjorde i medeltal silfverskiljemyntets *undervärde* cirka 7 procent. Genom den år efter år nästan oafbrutet fortgående värdeförminskningen af silfver hade det kommit derhän, att 1883 års medelsilfverpris i London var 133.05 och det pris, som Myntverket här erlade, 134 kronor 42 öre per kilogram fint silfver, hvilket ställer i medeltal silfverskiljemyntet till ett *undervärde* af $19\frac{1}{2}$ procent. Detta torde icke böra lemnas obeaktadt, fast hellre som ännu icke kan förutses, när stadga i silfverpriset inträffar. För öfrigt är det en väl befogad anmärkning, att silfverskiljemynt med allt för betydande tillsats af koppar snart

blir fult och vid begagnandet på ett obehagligt sätt förorenadt. Önskvärdheten att komma till en högre silfverhalt har ett efterföljansvärdt föredöme uti hos andra nationer gällande lagstiftning, hvilken motionären riktigt angifvit. Det särskilda förhållandet, som gör de nuvarande tioörestyckena snarare till kopparmynt än till silfvermynt, torde ock tarfva rättelse. Skulle det låta sig göra att förhöja diametern på tjugofemörestyckena för att lättare vid första påseendet skilja dem från tioörestyckena, blefve det nog för allmänheten en välkommen förbättring.

Beträffande den af motionären föreslagna hemställan, att den förändring nu skulle vidtagas i myntkonventionen, att hvarje lands skiljemynt endast hade laglig betalningskraft inom det land, hvars pregel det bär, så anser Utskottet denna fråga desto hellre böra tagas under ompröfning, som ingen bestämmelse finnes i myntkonventionen i syfte att på något sätt begränsa hvardera landets pregling af silfverskiljemynt i förhållande till eget lands folkmängd.

Bilagda tabell utvisar hela omfattningen uti alla tre länderna af all den utmyntning, som egt rum enligt 1873 års myntordning, och ehuru frågan om guldmynt icke nu är på minsta sätt vidrörd i motionen, har Utskottet trots det icke sakna intresse för Riksdagen att äfven erhålla uppgift om guldmyntningen för att jemföra i hvilket förhållande denna står till silfverskiljemyntningen inom hvardera af de tre länderna. Inom främmande länder, som ännu hafva myntkonventioner utsträckta ända till skiljemynten, synes man nu mera vara allvarligt betänkt på att begränsa dylika aftal, hvad myntens gångbarhet beträffar, till sjelfva hufvudmynten. Uti Sverige torde en likartad åtgärd desto mindre kunna vålla någon olägenhet, som den liffigaste samfärdseln mellan gränssorterna inom de tre rikena långt förr, än någon myntkonvention fans till, upptog till gemensamt bruk dåtidens silfvermynt utan afseende på preglingens sorten.

På grund af hvad nu blifvit anfördt får Utskottet tillstyrka,

det Riksdagen behagade besluta att i skrifvelse till Konungen hemställa, det Han täcktes taga under ompröfning, huruvida, med anledning af det starka priset på silfver sedan år 1873, det må befinnas lämpligt vidtaga förändring i bestämmelserna om silfverskiljemyntets legering, samt huruvida det må anses lämpligt att söka åstadkomma sådan ändring i mynt-

konventionen, att af de 'omförmälda myntsorter endast guldmynten å kronor må gälla såsom lagligt betalningsmedel utan afseende på preglingsorten.

Stockholm den 21 April 1884.

På Utskottets vägnar:

W. Stråle.

Uppgift

å det enligt myntkonventionen tillverkade belopp af guld-, silfver- och bronsmynt för Sverige, Norge och Danmark intill den 31 December 1883.

	I Sverige: Kronor	I Norge: Kronor	I Danmark: Kronor
<i>Guld</i> 20 kronor	32,691,100	13,405,540	30,086,120
10 »	8,615,510	441,130	4,668,520
5 »	615,005	—	—
Summa	41,921,615	13,846,670	34,754,640
<i>Silfver</i> 2 kronor	1,718,658	600,000	9,753,950
1 »	7,674,532	2,000,000	5,323,527
50 ören	1,800,870	860,000	—
25 »	2,695,229	800,000	2,034,625
10 »	923,634	980,000	1,141,807
Summa	14,812,923	5,240,000	18,253,909
<i>Brons</i> 5 ören	318,403	125,000	168,332
2 »	278,020	75,000	314,934
1 »	207,481	120,000	159,213
Summa	803,904	320,000	642,479